

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research Method) เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ในปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิ คือ ลัทธิสารัตถนิยม(Essentialism) ลัทธิรัตนนิยม (Perennialism) ลัทธิพัฒนาการนิยม(Progressivism) ลัทธิปฏิรูปนิยม(Reconstructionism) และลัทธิอัตถิภาวนิยม(Existentialism) และเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้ที่มีอายุ ประสบการณ์สาขาวิชาที่สอนหรือสาขาวิชาที่เรียนต่างกันในกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่ม ตลอดจนเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างกลุ่ม อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการด้วย ซึ่งจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยไปตามลำดับขั้นดังนี้ คือ

1. ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การ เก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่มด้วยกัน คือ อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ

อาจารย์ ได้แก่อาจารย์ที่ทำการสอนในวิทยาลัยครูภาคเหนือในปีการศึกษา 2525 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 997 คน

นักศึกษา ได้แก่แก่นักศึกษาปริญญาตรีปีสุดท้ายที่ลงทะเบียนเรียนในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,387 คน

ครูประจำการ ได้แก่ผู้ที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการของสภากาชาดที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ลงทะเบียนในวิทยาลัยครูภาคเหนือในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525 มีจำนวน 13,488 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สุ่มมาจากจำนวนประชากรดังกล่าวข้างต้น โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 แบ่งวิทยาลัยครูในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือออกเป็น 2 ภาค คือ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนบน และกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนบนได้แก่ วิทยาลัยครู เชียงราย วิทยาลัยครู เชียงใหม่ วิทยาลัยครูลำปาง และวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ ส่วนกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนล่างได้แก่ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ และวิทยาลัยครูกำแพงเพชร

เลือกสุ่มวิทยาลัยครู เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคละ 2 วิทยาลัย โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย(Simple Random Sampling) ได้แก่วิทยาลัยครู เชียงใหม่และวิทยาลัยครู เชียงราย เป็นตัวแทนของกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนบน และได้วิทยาลัยครูพิบูลสงครามกับ วิทยาลัยครูนครสวรรค์เป็นตัวแทนกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนล่าง

ขั้นที่ 2 เลือกสุ่มอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการจากสาขาวิชาต่างๆ ได้แก่ สาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยยึดเกณฑ์ร้อยละ 25, 10 และ 1¹ ของจำนวนประชากรที่เป็นอาจารย์ นักศึกษาและครูประจำการในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคเหนือทั้งหมด ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีขนาดดังนี้ คือ อาจารย์ 253 คน นักศึกษา 240 คน และครูประจำการ 220 คน ดังปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525), หน้า 20

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ จำแนกตามวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครูทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร			ตัวอย่าง		
		อาจารย์	นักศึกษา	ครูประจำการ	อาจารย์	นักศึกษา	ครูประจำการ
เชียงใหม่	เชียงใหม่	105	84	1,410	40	27	40
อุตรดิตถ์		133	217	1,281			
ลำปาง		105	219	1,611			
เชียงใหม่	เชียงใหม่	220	266	2,218	87	81	64
พิบูลสงคราม	พิบูลสงคราม	115	188	1,861	62	54	53
เพชรบูรณ์		84	105	1,460			
กำแพงเพชร		74	100	1,430			
นครสวรรค์	นครสวรรค์	157	208	2,217	63	78	63
รวม		997	1,387	13,488	253	240	220

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่มส่นประกอบ 2 ส่วนคือ
 - ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบรวม 5 ข้อ ซึ่งเกี่ยวกับสถานภาพ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน สาขาวิชาที่ทำการสอน หรือสาขาวิชาที่เรียนหรือเข้ารับการอบรม
 - ส่วนที่ 2 เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับแนวความคิดทางปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิ คือ ลัทธิสสารด้นนิยม ลัทธิวันตรนิยม ลัทธิพิพัฒนาการนิยม ลัทธิปฏิรูปนิยม และลัทธิอัตถิภาวนิยม
 แบบสำรวจนี้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าของ ลิเคิร์ต(Likert Scale) มีระดับการประเมิน 4 อันคับ ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 60 ข้อ จำแนกเป็นลัทธิลัทธิละ 12 ข้อ คำถามทั้งหมด

ในแต่ละข้อจะประกอบด้วยแนวคิด 3 ด้าน คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน คำถามทั้ง 60 ข้อ จะเรียงสลับที่ปะปนกันไป โดยผู้ตอบจะไม่สามารถทราบว่าจะข้อคำถามแต่ละข้อ เป็นแนวคิดทางปรัชญาข้อใด ตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คำถามในแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

ลัทธิ	เลขที่คำถาม
สารัตถนิยม	1, 6, 12, 13, 14, 18, 31, 39, 44, 51, 53, 56
นันทนิยม	5, 17, 21, 26, 27, 29, 35, 38, 40, 43, 47, 48
สหพัฒนาการนิยม	7, 11, 22, 24, 25, 30, 32, 37, 41, 54, 55, 58
ปฏิรูปนิยม	3, 9, 10, 19, 20, 23, 28, 33, 46, 52, 57, 59
อรรถิภาวนิยม	2, 4, 8, 15, 16, 34, 36, 42, 45, 49, 50, 60

การตรวจให้คะแนนแต่ละฉบับจะพิจารณาจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 4 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

2. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาขึ้นโดยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ก. ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาทั่วไป ปรัชญาการศึกษา และปรัชญาของบุคคล ตลอดจนวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของบุคคล จากเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

สำหรับเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางเพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ The Ross Educational Philosophy Inventory

(REPI) ซึ่งสร้างโดย โคลวิน รอสส์ (Colwin Ross) และ Laury's test of Educational Philosophy (The TEP) ซึ่งสร้างโดย ลอว์รี เดวิด แพทริก (Laury David Patrick) และเครื่องมือสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาซึ่งสร้างโดย สมพงษ์ สิงหะพล

ข. จากขั้นตอนในข้อ ก. ผู้วิจัยได้นำมาสร้างแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาซึ่งเป็นแบบสำรวจมาตราส่วนประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

ค. ปรับปรุงเครื่องมือที่สร้างขึ้นในข้อ ข. ในด้านภาษาและเนื้อหาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น หลังจากพิจารณาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วจึงได้นำแบบสำรวจที่ได้รับการปรับปรุงไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไข เพื่อปรับปรุงทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาอีกครั้งหนึ่ง

ง. ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของแบบสำรวจ (Content validity) ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปรัชญาการศึกษา 6 ท่านช่วยทำการพิจารณาตัดสินข้อความที่เขียนขึ้นเป็นข้อคำถามในแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาแต่ละข้อความว่าจะสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้หรือไม่ พร้อมทั้งขอให้ขอเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ประกอบด้วย

ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ วิศทเวทย์ คณบดี คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ทะพังก์แก อธิการบดีวิทยาลัยพยาบาล จังหวัดเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาอุดมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง อาจารย์ประจำภาควิชา

สารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิติมา ปรีดีคัลล อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิไลฒ ประสานมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรชาติ สัจจวาหิต อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐาน

การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทั้งนี้โดยมีเกณฑ์ว่าถ้าข้อใดผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเห็นควรให้แก้ไขผู้วิจัยจะนำไปพิจารณาแก้ไขปรับปรุงใหม่ แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จากการตรวจสอบความตรงของแบบสำรวจปรากฏว่ามีคำถามบางข้อที่ต้องแก้ไขข้อความบางตอนเพื่อให้รัดกุมยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขตามขอแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และตามความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว

จ. หาความเที่ยงของแบบสำรวจ ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับอาจารย์วิทยาลัยครู เชียงใหม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ลี เจ.ครอนบาค (Lee J. Cronbach)¹ โดยใช้คอมพิวเตอร์ของศูนย์บริการคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For the Social Sciences) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสำรวจดังต่อไปนี้

สารัตถนิยม = 0.948

นිරัณตรนิยม = 0.689

พิพฒนาการนิยม = 0.794

ปฏิรูปนิยม = 0.877

อัตถิภาวนิยม = 0.810

โดยสรุปจะเห็นว่าค่าความเที่ยงที่ได้มีค่ามากกว่า 0.65 ซึ่งถือว่าเป็นขนาดความเที่ยงที่พอจะยึดถือได้สำหรับการวัดขนาดความเที่ยงที่เป็นกลุ่ม ส่วนขนาดของความเที่ยงของแบบสำรวจควรจะเป็นขนาดใดจึงจะเป็นขนาดที่ดีที่สุดนั้นยังไม่เป็นที่ตกลงกันโดยทั่วไป²

¹ ประคอง วรรณสุต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, หน้า 52

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 28 ธันวาคม 2525 ถึง วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2526 ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังอธิการวิทยาลัยครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอให้ขอให้อาจารย์ในแต่ละวิทยาลัยครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูล รวมทั้งเป็นผู้ประสานงานในการทวงถามและติดตามเก็บข้อมูลที่บกพร่อง ผลของการเก็บข้อมูลปรากฏว่าแบบสำรวจแนวทิศทางการศึกษาที่ส่งไปทั้งสิ้นเป็นจำนวน 253 ชุด 240 ชุด และ 220 ชุด สำหรับกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการนั้น มีผู้ตอบส่งกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ทั้งสิ้นเป็นจำนวน 189 ชุด 232 ชุด และ 213 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.70 96.66 และ 96.81 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของแบบสำรวจแนวทิศทางการศึกษาที่ส่งไปและได้รับคืนมาที่มีความสมบูรณ์จำแนกตามวิทยาลัย

วิทยาลัยครู	แบบสำรวจที่ส่งไป			แบบสำรวจที่ได้รับคืนมาและสมบูรณ์					
	อาจารย์	นักศึกษา	ครูประจำการ	อาจารย์		นักศึกษา		ครูประจำการ	
				จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เชียงราย	40	27	40	27	67.50	25	92.59	37	92.50
เชียงใหม่	87	81	40	70	80.45	80	98.76	64	100.00
พิบูลสงคราม	62	54	53	48	77.42	54	100.00	52	95.23
นครสวรรค์	63	78	63	44	69.84	72	93.58	60	95.23
รวม	253	240	220	189	74.70	232	96.66	213	96.81

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าต่าง ๆ ทางสถิติ

โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistic Package for Social Sciences)

ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและได้นำมาวิเคราะห์โดยจำแนกการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งจำแนกเป็นอาจารย์ นักศึกษาและครูประจำการ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่สอน หรือสาขาวิชาที่เรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ โดยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์สำหรับเทียบระดับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่สอนหรือสาขาวิชาที่เรียน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ

ในตอนที่ 3 และตอนที่ 4 จะวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่า ที (t-test) หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ตามความเหมาะสมของข้อมูล

เกณฑ์สำหรับเทียบระดับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

การกำหนดเกณฑ์สำหรับระดับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้อาศัยหลักของ จอห์น ดับเบิลยู เบสต์ (John W. Best)¹ โดยผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาออกเป็น ระดับสูง ปานกลาง และ ต่ำ ดังนี้

¹ John W. Best, Research in Education (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1970)

เนื่องจากแต่ละลัทธิปรัชญาการศึกษาจะประกอบด้วย 12 ข้อความ การให้น้ำหนักของแนวคิดแต่ละข้อความจะมี 4 ระดับ คือ ตั้งแต่ 1 คะแนน ถึง 4 คะแนน ดังนั้นผู้ตอบแบบสำรวจจะมีคะแนนของแต่ละลัทธิอยู่ระหว่าง 12-48 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

$$12 \times 4 = 48$$

$$12 \times 3 = 36$$

$$12 \times 2 = 24$$

$$12 \times 1 = 12$$

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 12 - 24 หมายถึงมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 25 - 36 หมายถึงมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอยู่ในระดับ

ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 37 - 48 หมายถึงมีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาอยู่ในระดับสูง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย